

פְּלָאוֹ צֶדֶשׁ אַפְּעָז אֲסִיקָּה עַטְאַרְיָאַט פָּאָר וּרְיֵדְטָשָׁאַפְּטָלִיכְעַז עַבְנִינִים

פראיעט וועגען צוֹאָמְעַנְגִּיסְעָן אֶלָּע ווַיְרַתְּשָׁאָפְטָלִיכְעַ מִינִיסְטָרִיזָם אֵין אֵין מִנִּיסְטָרִים אֲדֹעַ שָׂאָפָעַן אֲוַיְרַתְּשָׁאָפְטָס-סְעַרְעַטָּאָרִיאָט.

או אער ווועט נישט געבען קטע נעל. דז

דראל פון אַנטְנָצְלָעֶר .
דער דָּאָנוֹגָאָד בָּרָאִישָׁטָט הָאָט אַיְדָה
אַהֲרָן אַנְטְּשָׁרָךְ-קִילִיסְקָוָן-וּוָוָם, אַדְרָ שְׁמַאְתָּאָט
פּוֹן דָּעָר וּוּרְטְּשָׁאָפְּטָלְבָאָר, עַרְשְׁטָמָּעָר
פֿרְגִּינְאָטָהָה", פּוֹן דָּעָר נְרוֹזָהָן, מִישָׁן וּשְׁלָל •
בָּאָר אַסְּפִּיהָהָט אָו דָּעָל אַיְצָט אַוְוָאָל •
עַזְּשָׁטְעָלְמָעָר אָו אַונְטָה הַסְּמָצָאָוְשָׁנְדָכִי,
וּזְעָלְמָעָר וּוֵיל אַעֲטָס וּנְאַוְיָגָעָן בְּנֵי דָעַד דָא •
וּגְנָעָר קָאָמְבִּינְאָצָעַן. אַוְזָ וּוּרְטָזָאָפְּטָהָן •

בשער וויזעט-מייסטער, וואם האט און
אטנטוליס אוניפין פרעומער-טיניסטער,
וואזאלט פאלטיש געווען אַ קלענער דיק'
טאנטער און וואָר אַס זאָלט בע אונ לְאָ
גע געווואָלט אַיבּעַנְעַטָּן די ווירטשאָטָן
לויכּ פֿאַרשּפֿילּוּן, לְמַשְׁלֵךְ דָּאַס פֿינְגִּילּוּ
טוייסטערוּם, אַין אַנְגְּדָאָר פֿראָן,
קָאנְדָּאָטָעַן אֹוֶות מִינְטָהָרָן האט
בְּגַדְלָה קָאנְטָמָל אַין ערְגַּעַן נוֹשָׂעָן אַיסְנָעָן.

געון. מין. הוויאטקהווסקי
וועגן די ווירטשאפטאליבע
סיטואצייע

פָּזִוּעַ, 4. מָיִ (סְבָ) דָּאֵר גַּעַת.
חֲגָדָעַלְם מִנוֹנִכְפָּעַר כְּזָוִיאַמְקָאַהְקָאַ
הַאַת אָנוּ אֶפְרָעֵס-אַיְגָעָרוֹוְוָא אָזְוָי
אַרְזָבָס-עֲזָנָט יְעַנְעַן דָּאֵר וְנַעַרְדִּינְגָּעָ
עַנְטוֹוִיסְקָלְגָּגָן פָּזָן אַיְזָעָר עַקְאַנְאַטְיִישָׁנָ
סְטִוְאַצְּגָּעָן.
„לֹא ט וּוֹ אַיר שְׁגָרְשָׁמָה אַיְזָן דָּי הַטְּבָי
שְׁעַרְגָּעָן עַנְטוֹוִיסְקָלְגָּגָן פָּזָן דָּאֵר וְוַיְהִי
שְׁאַפְטָלְוִיכָּעָר סְטִוְאַצְּגָּעָן אַפְּהָעָנָגָן פָּזָן
שְׁאַלְגָּעָנְדָעָגָן בְּעַרְגָּגְגָן. (1) דָּי פְּרַזְוָעָן
פָּזָן לְאַנְדוּוּי-רְשָׁאַמְלִיכָּעָר אַרְטְּשָׁלְגָּעָן זָאָ
לְעָנוּ לְבָל הַפְּחוֹת רְעַדְחָלְפָעָן וְעַרְגָּעָן אַיְזָן
דָּאֵר בָּיוֹ אַצְּטָוּנָעָר הַיּוֹ, (2) כְּאַבְּלִיזָן
דָּאֵר נְעַלְמָה-מִיטָּלָעָן אַוְיָף אֶבְּוַיְאַקְצִיעָן
(3) אַנְיָמָנָסְיוּוּרָאָד אַרְבָּנָט אַוְיָפָן
עַבְּרָיָם פָּזָן אַגְּוּסְמִיצְיעָם. דָּאֵם זְעַנְעָן
אַלְלָיָן שְׁאַמְטָרָעָן, וְעַלְפָעָן וְעַלְעָן גְּוָרָט
בְּנָנוּן, אָז דָּי זְאַפְּאָסָעָן אַיְזָן דָּי. (אַגְּנָרָטָם
אַלְלָעָן אַוְיָסְגָּלְעָרָגָן וְעַרְגָּעָן אַיְזָן מְמִילָא
וְעַשְׂתָּרָט דָּאֵם בְּרַעְגָּעָן צָו אֶשְׁתְּגָרְגָּנָן
פָּזָן דָּאֵר פְּרַדְוּקְצִיעָן, אֶחוֹן דָּאֵם אַיְזָן
דָּי סְטִוְאַצְּגָּעָן פָּזָן בְּיָלָעָן נְאַטְרִילָיד אַיְזָן
אַפְּהָעָנָגָן פָּזָן דָּאֵר וְנַעַרְדִּינְגָּעָן עַגְטָי.

ג'וי עזרות, פערדייאנות-שיטרונגען, מאגן
ברונען, קאנט-שמערץן, אַלְגָּמִינַּטַּס שְׁלַקְּבָּד-פִּילְּבָן
ויר נאכט מאן אין דער ברה איזזען ניכטערן פֿאַ
Franciszka Józefa גֶּנְאָה נְטוּרְלִיךְ

בְּעִירֵיכֶם עָרֵת
לֹונְגַּעַו פָּוּ דָעַר בְּעַרְלַיְנָא
יְוִישַׁעַר מְהֻלָּה.

בָּעֲרֵלְיוֹן (וִמֶּא) דַי קָגְסְטָן אַמְלָגְנָצָן
פָּאוֹן דָעַר יְוִירְשָׁעַר קָהָלָה אַיִן בְּעַרְלָוִן הָאָלָּא
בְּעַוְן זַיְד אַדְרָאָק דַי בְּעַמְוֹהָגָנוֹן פָּוֹן
דָּדְרָאָק אַכְּרָל שְׂוֹאָרִי לְעַצְמָנָם בְּאַדְרִיטְעָנָה
בְּעַרְבִּיכְעָרָת. עַם וְעַטְנוֹן צָגְעָקוּמוֹן אָ
רְדִינָה פְּאַרְטְּרָעָמָנוֹן פָּוֹן בְּעַרְיחָמְטָא יְהָדוֹיָה
אַשְׁעַד דָּאַקְטוֹוֹרִים אַזְן גְּעוּלָשְׁאַפְּטָלִיבָהָ
מְטוֹאָר פָּוֹן 1. אָנוֹן 19. יְאַקְהָרָה אַגְּדָרָת נָעַ
מְמַאְלִיט דָּוֹר בְּעַרְיחָמְטָא נָאָזָה. אָסְפָּנָיָ
עַזְלָעָן וּוֹהָרָת הָאָט דַי זַמְלָגָן פָּוֹן 90
אַקְבָּעָגְנָמָנוֹן פָּוֹן אַיְאָזְבָּעָנָרְבָּגְנָמָן.

אמאן אין פארטיזעונגגען

עת צהו וענינען. אמר זאל מון פרובו רדאצ'הען אַ
זיטניאן מאנישן, ווואס האט נאך בון
יענט רעראו גאנרישט גשעערטן, זאל
עון איהם רדאצ'הען די מעשה פון
אַפְּלָגֶעָן אַנדְרוֹב — נונִין נישט פון סאטְשָׁעָן
אנדריך, נאך גענונג פון יאָחר 1917 בייז
זיטניאן מאן. בז די פֿאָרְהָאנְדְּלְגָּנְעָן
או דער זילשען, אַעֲנֵן, דאס הויסט
ויזוּן אַפְּשָׁטְלְעָן די פֿאָרְהָאנְדְּלְגָּנְעָן מיט
אַשְׁר עַגְּלִישָׁעָר וְעַגְּוּרְגָּן (אַדְרָעָר אַפְּשָׁר
אָרְדְּ פִּזְוּ צָדְרָעָן בְּעַנְתְּאָמָּג פָּוּ זַיְעָרָ)
אַפְּנָדְלְגָּנְעָן, בְּוּבָּן? בְּקָצָר זָאָל מַעַן
עַמְּפָעָן עַמְּפָעָן דָּעַדְעַחְלָן פְּאַמְּפָעָלִיהָ
וְעַגְּנָמָּן נַאֲכָרָן, די מעשה מַעַן
אַהֲרָן פְּאַלְפָּרָן אוֹן לְאִידָּר דְּשָׁאָרָן, וְעַמְּ
אַזְוּן אָסְאָקָלָהָן, די מעשׂ מַעַן אָ
עַפְּרָעָעָשָׁר אַבְּ�וּיְזָעָרְטָעָס אָנוּ מַעַן אָ
אַצְּבָּעָט אָנוּ מַעַן אַסְּפָּעָטָן, מַעַן עַפְּגָּעָן
וְעַיְשָׁן אָנוּ צְוָבָּעָן אוֹן בְּחַהַה קָבָּן אָרְזָן,
די מעשה פָּוּ לְוָיְהָעָן אוֹן בְּחַהַה קָבָּן אָרְזָן
שְׁרָאֵל אָנוּ צְוָרָעָן אַטְּמָלְוָעָן אָנוּ פְּאַנְרָאָכָּעָן אָנוּ פָּאָ
עַלְפְּרָעָמְנָאָטָן אָנוּ פָּוּ בְּיָוּן אָנוּ כָּרְזָן
בְּיָדָן, אָנוּ הַאֲבָנָגָנָעָן אָנוּ גַּטְוָיְהָגָנָעָן,
אוֹן זַוְּדָעָרָה הַאֲבָנָגָנָעָן אָנוּ גַּטְוָיְהָגָנָעָן
בְּיָדָן, אָנוּ פָּאָרָטָן. אָנוּ דּוֹקָאָהָהָאֲבָנָגָנָעָן
אָהָן, — אַדְרָפָה, זָאָל מַעַן עַמְּפָעָן פְּרָזְבָּדָן
עַרְצָעָלְעָן די דְּזָוְנָעָן מַעַשָּׂת, וְאָטָם
עַטְמָעָר וְאַגְּנָעָל עַר וּזְעָמָעָן דָּר אַנְשָׁטְעָלְעָן
וְוּלְזָן אָנוּ אוֹיְשָׁעָן אָזָא שְׁפָאָנְדָעָן דָּר אָ
אָזָא אָזָא דָּר אָזָא — אָזָא דָּר וְאַלְעָט
וְשִׁיט גַּעַלוּן.

הדר קדו' קימת איז א נאכני בעונגרדען?
הדר דראטמן — צענטצענדער ערלעמענעם
עד איז דער גראטפער שונא פון איילוּ⁺
וועס, פאנטאייסם איז אַפְּנָאַרְעַנְיִישָׁן.
ニישט גאנְדָּרְפָּאָרָה, וויעֵץ אַרְקְוֹפָטָעָרָה
אוֹזֶרֶת גאנְדָּרְפָּאָרָה, גאנְדָּרְפָּאָרָה
וועחט, וואָס אַרְטָאַכָּטָה פָּזָן די זוֹנְדָּשָׁע
ימִים פּוֹבִיְמָן הַלְּהַמּוֹדָר פְּסָחָ מִינְגָּט
עד נִישְׁתְּ דִי קְנִידְלָאָךְ, גָּאנְרָ דִי מְטָבָע
פְּזָרְלִים מְגַנְּטָס אַרְנִישְׁתְּ המְגָן⁺, גָּאנְרָ דִי
עֲפָעָרִים מִיטָּזָוָעָט אַרְדְּשָׁתְּהִים אָז —
וְיַהְיֵאָ דִי מְטָבָע. הַנִּזְהָה מְגַנְּטָס אַרְנִישְׁתְּ
דָּעַם נָס אָז נִישְׁתְּ דִי לְאַטְקָאמָן, גָּאנְרָ דָּאָם
הַבְּדָרְגָּעָלָה. אַפְּלָגָו תְּשִׁירָו, וְעַזְּסִיָּה
טָרְנוּ — וַיְיָ מַרְוִוְוְסָעָן וְאַוְילָ — די
כִּישְׁ אָז וְאַסְכָּה, האַטָּמָן אַרְטָאַכָּט
דָּאָר אַרְשָׁטָעָר אַגְּלָנְדָּרָה⁺, וְאַמְּה אַטָּמָן זֶזֶר
עַדְרָקָט אַז אַעֲנְמָונָג אַז אַפְּחָצָעָז
וְזֶזֶר, אַז גַּעֲוָעָן דָּאָר אַפְּרִיחָמְטָעָר
אַגְּלָמָן, "רַצְבִּינְזָוּן שְׁרוֹאָזָעָז", דָּאָר דָּאָר
גַּנְגָּרָה, דָּאָטָמָן הַאֲזָּט אַזְוִי פְּשָׁוְבָּאַפְּמָעָם דַּעַת
אַלְמָן — וְעַדְרָעָהָלָט מְעָן, אַז דִּי צַּעַן
וְזֶזֶר, וְאַמְּה אַטָּמָן שְׂיוֹן גַּהְעַלְמָטָן פְּאַלְמָן
אַגְּבָּעָרְגָּעָה, אַז אַוְפְּנָעָרְבָּיכָם עַלְעָגָן צַוְּשִׁיקָּעָן
וְזֶזֶר טְוּזְעָנְדָּשָׁר לְעַזְוָר, אַר וְזָעַן זֶזֶר מְגָלָה
בְּרִיךְ זֶזֶר אַז דְּזָוָר אַגְּלָמָן עַדְגָּמָן וְזָהָר
צְבָעָן אַז חַלְשָׁיָן פְּאָרָד גַּעֲנְזָרְגָּעָטָם. אַבְּגָר
אַז קַלְמָטָר אַגְּלָנְדָּרָה דָּאָט זֶזֶר נִוְתָּח
עַדְרָאַבְּרִימָט אַז דָּאָר עַלְמָן גַּעֲנְזָה
לְלִינְגָּןָז דָּעַם דָּאָטָמָן שְׁטָאַלְקָבָּחָטָן אַז
אַשְׁר זֶזֶר אַיְחָה, צִי צַּוְּתָּן.

אין זו, ועם שמעוטם ערבית וטומטט פאר עז
נעצט עד רך אויר נישט און דער
כשרה. אונז ליאג-בעומר מוננט אדר ערנסט.
עד מוננט איזוח פנקט איזו, ווי אונזער
הבות אוביינז האפערן איהם נעמונט,
הען זו זונגען געוויזן קלונען, געלזיגע
קיונערן, עד מונט פעלחדר און וועל.
דער, פיעז הילמען און ננטאר און בלע
כעה און פרוד און געוגן. נאר וואס
דעען עשר וגאנט, און אויר פעלחדר און
אויר וועלחדר און אויר וויפטער דאס-
כון פוקי יונדרארטאל האפערן זי' בטעמ
או נישט — ועם דאס זונז (בטעמ זי'
וואזק דאס זונז) א' באמאן מון
דר Lon, אויר א'אמאן אויר צולדזעיגן
... וועל זונז, ווי לאן ער האט
דר דערם דעם ראמאן ער ציהען מאנגן. און
הדר וויפט דאס אַלְטָן נישט, און עד
הויפט נישט, וויא זי' דעם ראמאן ער
אַלְטָן דערן. דאל אַגְּלָגְדָּר אַי אַבְּגָד
יעש דאס אַונְצִיעָן מחרבר פון דאס
אַמְּבָּאָן, כיה זונגען מיט-הבדים און
וילר אַלְטָן וועלז איהם ווי אַמְּשָׁנְעָל
טפצע פערנדיגען, ווי אווי — דאס זונז
זונז מיר אויר נישט. דאס זונז מיר
יעז דאס ראמאן זאג זונז וואס מעהר
דר זונז-פְּשָׂתָם, הראן און פְּאַרְטָּגָרָן
א' בְּגָד ווילן. און דאס זונז אַמְּבָּאָן

וּדִישׁוֹן בְּיַעַם

וְרַשְׁמָע אֹיֵשׁ תַּלְגָּנוֹ פָּז
ג.ג.א. אֶן פָּרָיו

אליזען טאועבלען

דער 1 עדאקטאר נעםט-אן פון 6 בויע 7 אין אוונגד
ニシテ ブッシュツルトツ マニアスクリッפツン ウーアラン ニシテ ジリケגעשיקט.

Lodzer Tageblatt, Łódź, Piotrkowska 16 Skz. poczt. 16
טעלז-טאגבלט: רידאכיפ 160-57, אדמונינז-טראציז 100-47

四

๗. כרך שערם

על אדנו לין משיכאנו

וְנַקְפָּרֶת (ימא, דער בעקמאנ
דישער עקאנאטיסט פראָה. וואָל
ס איז אַזְנַצְחָרְךָן גענְזָרְךָן
אנַזְעַדְיזְטָמֵם איז טַשְׁקָנָן צָ
ז רִיחָה לְעַכְצִים וּמְגַשְׁן אָרְ
אוֹנְגָנִיט אַלְמָן וּלְעַלְמָן פָּרָאַלְעָבָן.
פְּרוֹפְּרָאַם וּמְעַט אַזְיָד אַיְן אַמְּגָ
עַזְעַרְךָן וּמְגַנְּגָן דָּעַר אַרְבְּנָהָן
וְרוֹצְחָרָג אַיְן דַּמְּטִילָגָן.

**אַיּוֹדִישׁ מְעֻדָּעֶל דְּעֻדָּת-אָזֶן אַיִדְר גַּעֲלִיבְּטָעָן
אַ פָּאַרְיאָה, צָו עַדְמָאַרְדָּעָן אַיִדְעַ עַלְשָׂעָה**

א שווידערליך יודיישע פאמיליע טראנעריע בעי מעז

